

Образование за всички. Различието като възможност за училищно образование.

Position Paper

Писмено становище за образованието

“Включващите училища трябва да разпознават и да отговарят на разнообразните нужди на учениците, да са приспособими към различните начини и нива на обучение, както и да осигуряват качествено образование за всички чрез подходяща учебна програма, организирана система, стратегии за преподаване, използване на ресурсите и партньорство с общността.” (ЮНЕСКО – Бюлетин от Саламанка)

Ученето е решаващ фактор в живота ни. Ние учим и се развиваме от раждането си. Училищата са ключово място в този процес, предлагайки широка гама от индивидуална подкрепа по организиран начин. Доброто образование осигурява на всички деца и младежи, със или без интелектуални затруднения, силата да разсъждават и да правят избори. Както е заложено в Европейската конвенция за правата на хората с увреждания и в Европейската конвенция за правата на детето, образованието предлага възможности за всяко дете или младеж да развие своя потенциал в интелектуалното и социалното си развитие. Училищата са и социална среда, осигурена на децата и младежите, за да се срещат с връстниците си и да учат от тях. И разбира се - да се забавляват. Включващото образование е съществено за децата и младежите с интелектуални затруднения. То е крайно необходимо и е предпоставка за създаването на включващото общество.

Ето защо образованието е повсеместно признато за фундаментално човешко право и е заложено в Европейската конвенция за правата на хората с интелектуални затруднения като такова. Член 24 ясно описва включващата среда като първоначална основа за образование. Повтаря отново правото на децата с увреждания на образование, но също така ясно съдържа основната цел - пълно включване общообразователна система. За да стане това реалност, държавите са задължени да оказват необходимото съдействие.

Член 24 също така постановява, че образователната система трябва да бъде включваща на всички нива. В него се насърчават децата с увреждания и възрастните, които са пропуснали тези възможности, когато са били млади, да ходят на училище на равни начала с всички останали. Децата с увреждания трябва да получават качествено и безплатно основно образование. Член 24 постановява, че включващата система трябва да предоставя съответните улеснения както и диапазон от ефективни индивидуални мерки за подкрепа, които да посрещат нуждите на всички ученици.

Inclusion Europe

Galeries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #393/32
B-1050 Bruxelles
Tel.: +32-2-502.28.15
Fax.: +32-2-502.80.10
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

Под включващо образование се подразбира идеята, че децата и младежите, които се нуждаят от допълнителна подкрепа и имат специални нужди, трябва да бъдат включени в образователните системи, предназначени за всички деца и младежи.

Децата и младежите с интелектуални затруднения се нуждаят от училищно образование може би дори повече от останалите, защото липсата на адекватно образование увеличава риска от бедност и изключване.

Това становище третира онова, което членовете на Инклузън Юрп смятат за важно по отношение на хората с интелектуални затруднения – училищно образование, подходящо обучение и социализиране.

Цели, насочени към децата и младежите

За децата и младежите с интелектуални затруднения са важни същите неща, които са важни за всеки един от нас. По редица причини следните “нормални” неща са от особена важност за тях:

- **В близост до дома:** да посещават училище, което се намира в техния квартал, като по този начин се избягва пътуването и произтичащото от това разходване на средства, време и енергия. По този начин децата и младежите имат повече възможности за социални контакти и други занимания в извън-учебно време.
- **Израстване сред връстници:** за децата и младежите с интелектуални затруднения е важно да растат сред своите връстници. Така те имат ролеви модели и възможности за личностно развитие, контакти, включване в общността и социализация.
- **Сигурност:** децата и младежите с интелектуални затруднения са по-уязвими от останалите. Затова една среда, която е физически, социално и емоционално безопасна е по-важна за тях, отколкото за останалите.
- **Адекватно и адаптивно образование:** децата и младежите с интелектуални затруднения често имат по-голяма нужда от останалите от индивидуален обучителен план, който да посрещне техните специфични методологически, дидактични и образователни нужди. Това засяга темпа, редуването на предметите, съгласуваността, концентрацията, съвместната работа, разгръщането на потенциала и избора на начин на живот подобен на този на връстниците им.
- **Избор:** учениците с интелектуални затруднения имат правото на текуща и достъпна информация, за да могат да избират както връстниците си: например предметите, които те искат да изучават.
- **Избор за родителите:** родителите трябва да имат правото на реален избор между общообразователните училища или специализираните паралелки в тях. Те се нуждаят от адекватни и приложими законови права.
- **Учене през целия живот:** в днешното общество всеки се нуждае от обучение през целия си живот. Хората с интелектуални затруднения се нуждаят от това дори в по-голяма степен, за да запазят своите знания и да научават нови неща.

Цели, насочени към училищата

Училищата и техния персонал би следвало да са задължени да отговарят на изискванията и нуждите на децата и младежите с интелектуални затруднения и техните родители.

- **Достъпна среда:** децата и младежите с интелектуални затруднения може да имат различни свързани увреждания, например физически такива. Училищните помещения трябва да са адаптирани от физическа гледна точка и всички класни

стаи трябва да са достатъчно големи, за да са удобни за децата и младежите, които ползват инвалидни колички или други средства за придвижване.

- **Технически помощни средства:** уврежданията често могат да бъдат повече или по-малко компенсирани от технически помощни средства. Училищата трябва да подсигурят тези средства.
- **Социална подкрепа:** училищата не са просто места за учене, те са и места за срещи. Училищата трябва да поддържат атмосфера и организация, които са предразполагащи за децата и младежите да се срещат и завързват връзки и приятелства.
- **Знание и методи:** училищата са отговорни и задължени да предлагат специфични знания и диференцирани методи, необходими на децата и младежите с увреждания. Индивидуалните учебни планове трябва да са ориентирани спрямо нуждите, а не спрямо ресурсите.
- **Подкрепа за децата и младежите:** Училищата имат задължението да предоставят достъпна информация за всички ученици. Училищата трябва да насърчават активното участие на учениците с интелектуални затруднения в училищния живот.
- **Желание и готовност:** училищата трябва да обръщат постоянно внимание на способността и желанието на персонала да обучава и подкрепя децата и младежите с интелектуални затруднения. Учителите да бъдат подпомагани и да са в състояние да обучават децата и младежите с обучителни или поведенчески затруднения.
- **Справяне с очакванията:** училищата трябва да имат реалистична и ясна представа за това, което могат да предложат. Тази информация трябва да е насочена към родителите. Училищата трябва да декларират в писмен документ какво ще бъде направено и как ще бъдат измервани резултатите.
- **Грижи, педагогическа и медицинска помощ:** в много Европейски държави училищата имат задължението да осигурят специфични грижи, образователна и медицинска помощ на нуждаещите се деца и младежи. Това може също така да е изискване за специфичното развитие на децата, за да учат и да разгърнат пълния си потенциал.
- **Училището като общност:** всички членове на училищната общност – персонал, родители и младежи – трябва да бъдат насърчавани и от тях да се очаква да включват хората с интелектуални затруднения в тази общност.

Цели, насочени към управлението/правителството

Правителствата имат задължението да осигуряват образование за всички деца и младежи. В този смисъл правителствата имат допълнителни задължения към децата и младежите с увреждания.

- **Задължение и право на образование:** всички деца и младежи, включително тези с увреждания, имат задължението и правото на образование. Правителствата трябва да съдействат за това в законодателството, бюджета, изграждането и организирането на всички необходими средства.
- **Законови задължения за училищата:** всяко училище трябва да бъде задължено със закон да осигури образование на всички деца и младежи, със или без увреждания.
- **Изградени системи за предоставяне на знания, техническа и образователна помощ:** за образованието на децата и младежите с увреждания са необходими специфични учебни програми, знания и помощни средства. Правителствата имат отговорността да предоставят тези познания и подкрепа на училищата по начин, по който те лесно да могат да осигурят достъп до тази подкрепа на своите възпитаници.

- **Финансова подкрепа:** обучението на деца и младежи с увреждания често е по-скъпо, отколкото обучението на останалите деца. Трябва да има безпристрастна система за финансиране на училищата, която да ги подпомага в тези допълнителни разходи. Те може да се отнасят до физическия аспект, техническата помощ, грижата, подкрепата или до образователните нужди.
- **Подкрепа за децата и младежите:** правителствата да задължени да предоставят достъпна информация, така че хората с интелектуални затруднения да знаят образователните си права и възможността за достъп до тях.
- **Подкрепа за родителите:** образованието ще бъде успешно само тогава, когато се оказва подкрепа и на родителите като равноправни партньори в образователния процес. За да се постигне това, родителите имат правото на помощ и правото да се обръщат към независими специалисти.
- **Учене през целия живот:** правителствата трябва да предоставят финансова и организационна подкрепа, така че хората с интелектуални затруднения да имат възможността и да използват системите за “учене през целия живот”. То трябва да започне от ранното детство, да премине през средното образование и да продължи през зрелостната възраст.